

TUTKIMUKSEN JA TUTKIJAN VASTUULLISEN ARVIOINNIN LINJAUS JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSSA

Johdanto

Vastuullisella arvioinnilla edistetään eettistä, tieteellisesti korkeatasoista ja vaikuttavaa tutkimusta sekä tutkijoiden hyvinvointia ja uralla etenemistä.

Tutkijan vastuullisen arvioinnin lähtökohdat sisältyvät keskeisesti JYU:n strategiaan ja kirjattuihin toimintatapoihin. Yliopistossa arvostetaan erilaisuutta ja monipuolista osaamista. Tutkijan meritoituminen sekä arviointi- ja rekrytointikäytännöt ovat yhdenvertaisia, tasapuolisia, oikeudenmukaisia ja läpinäkyviä ja perustuvat oleellisten ansioiden kokonaisvaltaiseen huomioimiseen.

Kansalliset ja kansainväliset linjaukset ja aloitteet

Jyväskylän yliopiston tutkimuksen ja tutkijan vastuullisen arvioinnin periaatteiden taustalla vaikuttavat useat vastuullista arviointia linjaavat kansalliset ja kansainväliset periaatteet ja aloitteet, joiden noudattamiseen yliopisto on sitoutunut.

Näistä keskeisimmät ovat:

- [Tutkijanarvioinnin hyvät käytännöt](#) (Avoimen tieteen ja tutkimuksen koordinaatio)

Vastuullisen tutkijanarvioinnin kansallinen suositus (2020) antaa ohjeita siihen, kuinka tutkijanarviointi suoritetaan vastuullisesti koko arviointiprosessin ajan. Suosituksen on laatinut Tieteellisten seurain valtuuskunnan asettama laajapohjainen työryhmä.

- [Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2020-2025](#) (Avoimen tieteen ja tutkimuksen koordinaatio)

Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistuksen (2020) mukaan tutkimusyhteisössä vastuullinen avoimuus on osa tutkimuksen arkea läpi koko tutkimusprosessin, ja tutkimusorganisaatioissa on tätä tukevat arviointikäytännöt, kannustimet ja palvelut. JYU on allekirjoituksellaan sitoutunut noudattamaan avoimen tieteen ja tutkimuksen julistuksen periaatteita.

- **DORA-julistus** ([San Francisco Declaration on Research Assessment](#))

Vuonna 2012 julkaistu kansainvälinen julistus, joka pyrkii parantamaan tutkimustuotosten laatua sekä niiden vastuullista mittaamista. Suositus on suunnattu niin akateemisille instituutioille, yksittäisille tutkijoille kuin rahoittajillekin. JYU on allekirjoituksellaan sitoutunut noudattamaan DORA-julistuksen periaatteita.

- **Eurooppalainen sopimus tutkimuksen arvioinnin uudistamisesta** ([European Agreement on Reforming Research Assessment](#)) ja Coalition for Advancing Research Assessment ([CoARA](#))

Vuonna 2022 julkaistu sopimus määrittää uusia tutkimuksenarvioinnin käytäntöjä. Sopimus on syntynyt Euroopan komission aloitteesta. Sopimuksen toimeenpanoa edistää allekirjoittajien muodostama yhteenliittymä Coalition for Advancing Research Assessment (CoARA). Sopimuksen ytimessä ovat tutkimustyön ja sen arvioinnin moninaisuutta, avoimuutta ja tasapuolisuutta edistävät toimet, joiden tavoitteena on edistää tieteen ja tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta. JYU on allekirjoituksellaan sitoutunut noudattamaan CoARA-periaatteita.

- **Tutkijoiden eurooppalainen peruskirja ja säännöstö tutkijoiden työhönotosta** ([The Human Resources Strategy for Researchers, HRS4R](#)), suomeksi [täällä](#).

Eurooppalainen tutkijoiden peruskirja muodostuu joukosta yleisiä periaatteita ja vaatimuksia, joissa määritellään tutkijoiden sekä heidän työnantajinsa ja/tai rahoittajiensa asema, velvollisuudet ja oikeudet. Peruskirjalla pyritään varmistamaan, että tutkijoiden ja työnantajien tai rahoittajien väliset suhteet ovat omiaan edistämään tietämyksen tehokasta luomista, siirtämistä, jakamista ja levittämistä, teknologian kehittämistä sekä tutkijoiden urakehitystä.

JYU on allekirjoituksellaan sitoutunut edistämään eurooppalaisen tutkijoiden peruskirjan periaatteita.

Muita tutkijan vastuullisen arvioinnin periaatteita:

- **Leidenin tutkimusmetriikkamanifesti** ([Leiden Manifesto for Research Metrics](#) 2015)
- **Hongkongin tutkijanarvioinnin periaatteet** ([The Hong Kong Principles for Assessing Researchers](#) 2019)

Vastuullisen tutkijan arvioinnin periaatteet Jyväskylän yliopistossa

1. **Avoimuus:** Huomioidaan arviointien mahdollisimman suuri läpinäkyvyys.
2. **Eettisyys:** Arvioinnissa huomioidaan tutkijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.
3. **Joustavuus:** Arviointi tunnistaa eri tieteenalojen erityispiirteet ja kulttuurin.
4. **Osaaminen:** Arviointi perustuu puolueettomuuteen ja luotettavaan tietoon.
5. **Monimuotoisuus:** Laadullinen arviointi, vertaisarviointi sekä vastuulliset määrälliset indikaattorit tukevat tutkijan aktiviteettien ja ansioiden monipuolista arviointia.

Arviointitilanteet ja -prosessit

Jyväskylän yliopistossa noudatetaan vastuullisen arvioinnin periaatteita kaikissa arviointitilanteissa ja -prosesseissa. Yksittäisten tutkijoiden, ml. väitöskirjatutkijat, työtä arvioidaan useissa eri yhteyksissä.

Esimerkkejä arviointitilanteista:

- Rekrytointi
- Uralla eteneminen (akateemisen meritoitumisen mukainen arviointi)
- Tenure track-mallin mukaiset arvoinnit
- Tavoitekeskustelut
- Suoriutumisen arvoinnit
- YPJ-keskustelut
- Täydentävän rahoituksen hakuprosessit
- Sisäiset rahoitushaut
- Akkreditoinnit tutkijan kannalta
- Asiantuntijoiden valinta
- Eettinen ennakkoarviointi

Arvioinnin osa-alueet

Jyväskylän yliopistossa on tunnistettu arvioinnin eri osa-alueille kuuluvia elementtejä ja aktiviteetteja, joiden perusteella tutkijan arviointia tehdään.

Osa-alueet:

- Tutkimustuotokset
- Tutkimusansiot
- Opetusansiot ja pedagogiikka
- Vaikuttavuus
- Toiminta yliopistoyhteisössä

Yliopisto kehittää malleja ja työkaluja elementtien ja aktiviteettien kertymisen seurannan helpottamiseksi.

Tutkijan vastuullisen arvioinnin seuranta

Jyväskylän yliopistossa toimii ohjausryhmä, jonka tehtävänä on seurata ja ohjata tutkijan vastuullisen arvioinnin toteutumista ja kerätä palautetta prosessiin osallistuneilta. Ryhmä varmistaa, että Jyväskylän yliopistossa on riittävästi valmennusta ja neuvontaa käytäntöjen saattamiseksi periaatteiden mukaisiksi.

Rehtorin nimeämässä ohjausryhmässä on edustaja vähintään kolmesta tiedekunnasta, avoimen tiedon keskuksesta ja tutkimus- ja innovaatiopalveluista sekä asiantuntijat viestintä-, henkilöstö- ja lakipalveluista. Ohjausryhmän toimikausi on kaksi vuotta kerrallaan.